# COSTACHE CONACHI ȘI COSTACHE NEGRI (DOCUMENTE INEDITE 1832—1834)

DE

CONSTANTIN TURCU

La comemorarea lui Costache Negri din anul 1966, a apărut o substanțială monografie a vieții sale[1], precum și o nouă ediție a operei lui literare și a scrisorilor către familie și prieteni[2]. Pentru întregirea datelor cunoscute pînă acum — mai ales cu privire la anii tinereții și la învățătura de carte a lui C. Negri — socotim că e necesară publicarea unor acte, destul de importante, rămase inedite pînă acum[3]. Acestea sînt următoarele :

1. Cererea logofătului C. Conachi, versiunea românească, din 20 aprilie 1832, prin care solicită eliberarea unui pașaport pentru C. Negri, spre a pleca la studii în străinătate. El precizează că tînărul fiu al Zulniei Negri „a primit cele dintîi învățături la Odesa, în institutul lui monsiu Repe". Acest francez ar putea fi diplomatul de mai tîrziu, din București, L. Répey, care în 1838 recomanda lui C. Negruzzi pe Colson, spre a-i înlesni culegerea de date despre Moldova, pentru studiul ce-l avea în lucru[4].

2. Cererea lui C. Conachi, din 10 martie 1834, prin care aducea la cunoștința Sfatului Administrativ, că tînărul C. Negri, întorcîndu-se de la Odesa „pătimind de oareșcare ipohondrie și slăbiciune a pieptului", a fost trimis să "petrecă" un timp în Italia, dar că el s-a oprit la Viena pentru un consult medical și a rămas acolo pînă în august 1833. De aici, prin grija bancherului Zenovie Hagi-Pop, a plecat la Paris pentru studii. În continuare, Conachi arată că timp de cîteva luni n-a primit nici o veste de la Negri și nici de la Zenovie Hagi-Pop și cere să fie urmărit prin consulate în „Prusia și la Petreburg", și să fie adus în patrie.

3. Scrisoarea prin care C. Conachi, la 17 aprilie 1834, trimite Postelniciei semnalmentele lui Negri, cerînd să se grăbească urmărirea lui.

4. Scrisoarea lui Zenovie Hagi-Pop către C. Conachi, de la începutul lui martie 1834, prin care-i comunică informațiile aflate despre C. Negri. Acesta a sosit la Paris la 21 august 1833 și, după ce a primit o sumă de bani, a plecat spre Berlin.

5. În martie 1835, situația lui C. Negri încă nu era clarificată. C. Conachi intervine din nou la Sfatul Administrativ, cerînd urmărirea „fiastrului său", la Berlin, Danzig, Königsberg, Karlsburg, Riga etc... Trimite iarăși semnalmentele spre a fi publicate în presă.

---

[1] Pericle Martinescu, *Costache Negri*, Editura pentru literatură, București, 1966.

[2] C. Negri, *Scrieri*, vol. I și II, Editura pentru literatură, București, 1966, sub îngrijirea lui Emil Boldan.

[3] Paul Păltănea, *Noi contribuții la biografia lui Costache Negri*, în „Danubius" vol. II—III, Galați, 1969, p. 137—146.

[4] *Documente privitoare la anul revoluționar 1848 în Moldova*, București, 1960, p. 16 — 17.

BDD-A1505 © 1972 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:02 UTC)

# ANEXE

## I

Cerere adresată guvernatorului Mircovici

Ertați-mă a mă înfățoșa cu rugăminte către excelența voastră pentru un fiiu ce răposata me soție, în celi de pe urmă ciasuri mi-au lăsat cu mare recomandație pentru învățătură și procopsală.

El este Costachi Negre carile au primit cele întîi învățături de la Odesa, în institutul lui monsiu Repe și are trebuință de urmaria învățăturilor pentru ca să să facă un bărbat de folos patrici sale.

Ace lege ce am priimit de la răposata lui maică, nu-mi iartă minut de odihnă.

Vă rog binevoiți către mine și către dînsul a-i slobozî voi și pașaport ca să margă, acum de o dată la Viena și — după contenirea bolii holerii de la Franția — să margă la Paris, ca să sfîrșască învățăturile în vade de trii—patru ani.

Cu aceasta veți împlini arzătoarea dorință a unui soț, însărcinat cu cea mai mare grijă — și a unui tînăr moldovan care făgăduiește a să face bărbat trebuincios patriei sale.

1832 aprilie 20 Costache Conachi, vel logofăt

22 aprilie 1832. M-sieur le grand Postelnik delivra le passeport demandé, d'après les regles pre G. I. Mircovitz

Cererea aceasta în limba română, e scrisă de C. Conachi. Traducerea ei în limba rusă e de altă mînă.

(Arhivele Statului Iași, Documente, P. 1006/63)

## II

Către cinstitul Sfat Administrativ

Logofătul Costache Conachi

Răposata soțiia mea, Smaragda, născută Donici, la săvîrșirea sa recomandîndu-mi mai cu de adinsul, învățătura și procopsala copilului iai, Costache — carile să afla atunci în pansion la Odesa — au fost de datoriia me a privighea pentru a sale învățături. Și după ce au săvîrșit cursul învățăturii din acel pansion, viind aici și aflîndu-să cam pătimind de oareșcare ipohondric și de slăbiciunea pieptului, nu am lipsit a face consult cu doftorii după a căror hotărîre s-au socotit a să trimite la Italiia. Aceasta, prin sfătuirea și conglăsuirea tuturor rudeniilor sali, și a mea, s-au și pus în lucrare în luna lui august 1832.

Agiungînd la Viena au socotit a să opri și iarăși consultarisînd doftorii, după oarecare dietă ce i s-au rînduit, s-au aflat preste toată iarna petrecînd acolo, pînă la 1833 august. De unde apoi, după dorința ce arăta de învățătură, ș-au îndreptat drumul la Paris, pentru care eu nu am lipsit, prin domnul Hagi Pop, bancher, a privighia pentru cheltuielile mergerii și a petrecerii sali în îndeletnicirea învățăturilor.

Acolo însă unde eu așteptam dorita înștiințare de agiungerea și așăzarea, m-am trezăt cu o nenădăjduită tăceri din partea sa, încît am fost silit a bănui corispondentului bancher pentru neîngrijirea corispondenții. Acesta, în cîteva dizvinovățându-să că nici lui nu-i scrie nimică, fără de vesti, acum luaiu alăturata înștiințare din care cinstitul Sfat încredințându-să de a fiastrului înprotrivnică rea urmari.

Și eu, prepunind ca nu cumva să cadă în niscaiva, urmări răli cu mari păreri de rău mă găsesc în nevoia de a lua măsuri osebite și a ruga pe cinstitul Sfat Administrativ ca prin mijloacile ce va socoti să să înștiințezi acolo la Prusia și la Petreburg, unde să va fi aflînd, ca să să găsască și să să trimată la patriia sa, prin Viena, adresarisît iarăși către domnul

BDD-A1505 © 1972 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:02 UTC)

Hagi Pop bancher — căruia voiu și da în știre de aceia ce să va hotărî — ca de la Viena să să trimită înnapoi la patriia sa, în Moldova, de vremi ce dorința arătată pentru învățături în țări streine au fost numai pentru de a înșăla pe rudile sali și pre mine.

Costache Conachi

1834, martie 10, Iași.

Martie 13. Se vor face note către Consulatul rusăsc, prusăsc și nemțăsc, cerîndu-se împlinirea aceștii cereri.
Semnătură.

(Arh. St. Iași, Tr. 748, op. 840, dosar 171, f. 1).

III

Epitropia căsăi răposatului boer aga Petrachi Negre
1834, aprilie 17. Eșii.

Către Cinstita Mare Postelnicie

Spre răspuns la otnoșănia acei cinstite Postelnicii din 28 martie, cu nr. 781, să însămniază sămnili figzonomii tînărului Costachi Negre, ci s-au pornit din Moldavia pentru Paris și anume: ochii negri, sprăncenile negre și late, smolit, gălbiu la față, părul negru-castaniu, gura mică și buzili cam umflățăli, nasul cam lungăreț, mustețile înherănd și negri, lung în gît, lung în degitili măinilor, la picioare mari.

Și totodată să faci poftitoari ceriri ca pe cît s-ar pute mai cu grăbiri, să să scrii la locurili ce s-au hotărît, spre aflarea pomenitului tînăr.

Costache Conachi, logofăt și cavaler.

nr. 442/18.IV.1834

(Arh. St. Iași, dosarul citat, f. 5)

IV

Domnule marele logofăt de Conachi,

cu plecăciune mă închin dumitale.

În urmarea scrisorii mele mai nainte, de la 22 ianuarie, puind toată a mea silință a afla de mai este la Paris și ce face cuconu Costache, arăt dumitale că ieri am primit scrisoare de la domnul Domnando, prietenul meu, care șade în Paris și îmi scrie în februarie cele următoare, care nu lipsesc a face cunoscut dumitale:

1) „Domnul Constantin Negri, moldovean, a sosit la Paris la 21 august și a tras la un hotel din strada Notre Dame des Victoires, nr. 6, unde a declarat că a fost prădat pe drum. La 22 el a primit bani de la un bancher și la 24 și-a vizat pașaportul pentru Berlin, prin Metz. La 27 el a plecat, spunînd la hotel că se duce la țară".

„Vedeți deci că acest tînăr n-a stat la Paris, decît de la 21 la 27 august. Domnul Conachi, pe care am avut plăcerea să-l cunosc, va putea așadar să-și caute nepotul în Prusia".[1]

[1] Textul dat între ghilimele e scris în limba franceză.

BDD-A1505 © 1972 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:02 UTC)

Făcînd aceasta cunoscută domnului vistier Necolachi, înaintea domnului consul, mi-au zis, cel din urmă, că să fi auzit precum că cuconul Costache au plecat la <Berlin>. Acum voi scrie la Berlin, doară vom putea afla cevaș, despre care la vreme voi face cuvenita arătare.

Aceasta și rămîn gata... Hagi Pop.

(Arh. St. Iași, dosarul citat, fila 2).

V

Către cinstitul Sfat Administrativ
al Principatului Moldovei.

Pe tînărul Costachi Negre, fiastrul meu, fiul răposatului boier aga Petrache Negre și a soției meli Zmaranda (născută Donici), încă la 1832, după a doftorilor hotărîri întru o unire cu voia rudelor, s-au fost socotit și s-au trimis a merge în părțile Evropei și după răspunsurile sali primite păn la o vreme, de la corespondentul din Viena, domnul Pop, știm că au agiuns la Paris, de unde primind suma de bani ce i s-au fost rănduit a lua-o acolo, s-au făcut nevăzut. Di la care așteptînd vre-un răspuns în vreme de (...) luni, nu s-au mai luoat. Despre care împregiurări am făcut cunoscut cinstitului Sfat, după datorie, rugîndu-l ca să să scrie în părțile Evropei spre aflarea lui. Pentru care scriindu-se de către acel cinstit Sfat, altă știință nu s-au putut cîștiga decît că după adresul cinstitului Sfat din 14 iulie 1834, să discoperi că după răspunsul de la poliția din Berlin, pomenitul Costache fiind în gazdă la birtul numit Kronprinț ar fi pornit la Danțik în Kenițberg, în Prusia. Și după al doilea întoarcere iarăși la pomenitul birt s-au dus la Riga, de unde după viza pașaportului s-au pornit la Karlbruh.

Acum, fiind vreme aproape di un an și nici o știință ne mai primindu-se despre numitul, iarăși s-au făcut adunarea rudelor care au găsit de cuviință, pe de o parte a scrie către acest tînăr, și a le trimite scrisorile la corespondentul din Viena, d. Constantin Pop ca să le adresarisască pe la locurile unde ar socoti că să va fi aflînd, iar pe de altă parte spre mai cu dinadinsul cercetare și aflarea sa, s-au găsit cu cale ca prin redactorul de aici să se înștiințeze pe redactorii gazeturilor de prin alte staturi, spre a se trece prin gazete atît numile cît și despre haracterisirea tînărului și anume ochii negri, sprîncenile negri și late, zmolit-gălbiu la față, părul negru-castaniu, gura mică și buzele cam umflățeli, nasul cam lungăreț, mustețele înherînd la 1832 octombrie, lung în degitile măinilor, la picioare mare, la zămbire cu mult liubov, la stat nalt și cam grebănos la speti, vîrsta anilor de 23.

Și dar, rog pe cinstitul Sfat să binevoiască a slobozi domnului aga Asachi această înștiințare spre a să putea descoperi unde se află, pe cît s-ar putea mai curînd.

C. Conachi, logofăt și cavaler

Iași, 1835, martie.

Arh. Stat. Iași, dos. cit. fila 27.

BDD-A1505 © 1972 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:02 UTC)